

הדגשים בביטוח אחריות דירקטורים ונושאי משרה

נושאי משרה בתאגידים חשופים, הלכה למעשה, למעשים ו/או מחדלים בגינם הם עשויים להיבצע על ידי צדדים שלישיים.

בשנים האחרונות חל שינוי בתחום התאגידים בכל הקשור למעמדם ואחריותם של הדירקטורים ונושאי המשרה. שורה של פרשיות, חלקן פליליות, וקריסה של חברות הביאו לשינויים משמעותיים בחקיקה ובפסיקה, אשר העצימו את תפקידי הדירקטורים והמנהלים בחברות והטילו עליהם אחריות אישית גבוהה. הליכים ופרשיות כגון תיקון מס' 3 לחוק החברות, יישום המלצות ועדת גושן לבחינת קוד הממשל התאגידי, תקנות "סרבנס אוקסלי (SOX)" שאומצו בארה"ב ומשפיעות גם בישראל, המעבר לתקינה החשבונאית החדשה (IFRS), המשבר החמור שפקד לאחרונה את שוק ההון, כל אלה הגבירו ומגבירים את חשיפת הדירקטורים והמנהלים לתביעות משפטיות.

אחת הדרכים לניהול החשיפה הנ"ל הנה באמצעות רכישת ביטוח אחריות דירקטורים ונושאי משרה (להלן בהתאמה: "**הביטוח ו/או הפוליסה**").

דיני החברות מתייחסים לביטוח אחריות נושאי משרה בסימן ג' לפרק השלישי לחוק החברות, התשנ"ט - 1999 (להלן: "**החוק**") שעניינו "פטור, ביטוח ושיפוי". סעיף 258(ג) קובע כי חברה רשאית לבטח את אחריות נושא המשרה בהתאם לקבוע בפרק זה בלבד.

לעניינו, רשאית חברה, אם קיימת הוראה בתקנון, לרכוש ביטוח לאחריות דירקטורים ונושאי המשרה הפועלים מטעמה או עבורה, בשל חבות שתוטל עליהם מתוקף תפקידם ככאלה בגין הפרת חובת הזהירות כלפי החברה או צדדים שלישיים ו/או הפרת חובת האמונים כלפי החברה ובלבד שפעלו בתום לב תוך הנחה שאין בפעולה כדי לפגוע בחברה ו/או בגין חבות כספית שתוטל עליהם לטובת צד שלישי.

לצד כל זה קובע חוק החברות כי במקרים מסוימים הברה אינה רשאית לאשר שיפוי, פטור או ביטוח של נושא משרה בחברה וזאת מטעמים של ממשל תאגידי תקין.

מטרתו העיקרית והראשונית של ביטוח זה, בשונה מביטוחים אחרים המכסים בעיקר את אחריות החברה, הינה כיסוי בגין אחריותו האישית של נושא המשרה. יחד עם זאת בחלוף השנים נאלצו המבטחים להתאים את הביטוח לתנאי השוק המשתנים וההתמקדות בביטוח אחריות אישית אינו עוד הכיסוי היחיד בביטוח זה. למשל, כיום, יכולות חברות, לגביהן קיימת החשיפה הרלוונטית, לרכוש גם ביטוח בגין אחריות החברה (Entity Cover) מפני תביעות בגין הפרות חוקי ניירות ערך.

ככלל, ביטוח אחריות נושאי משרה מעניק התחייבות של חברת הביטוח לשפות את נושא המשרה, או את החברה בגין שיפוי נושא המשרה, בקרות מקרה הביטוח. ברם, כמו בכל פוליסת ביטוח, קיימים גם בפוליסה זו הגדרות, תנאים וחריגים שחשוב לתת עליהם את הדעת. מפאת קוצר היריעה, המאמר נוגע בנקודות בודדות בלבד:

א. בסיס הביטוח: על מנת להבין את מהות הכיסוי הביטוחי חשוב להכיר את בסיס הביטוח: הביטוח הנו על בסיס "הגשת תביעה" – Claims Made. המשמעות הנה שהפוליסה מכסה מעשים ו/או מחדלים רשלניים שנעשו על ידי המבוטח במהלך תקופת הביטוח ואף לפני תחילתה אך במפורש לאחר "**התאריך הרטרואקטיבי**" הנקוב בפוליסה ומכאן חשיבות תאריך זה.

ב. תחום טריטוריאלי ושיפוי: במרבית הפוליסות הדין והשיפוי אינו "כל העולם". על נושאי המשרה, יחד עם יועציהם המשפטיים, לבחון את האפשרויות של מקום פעילות החברה, אפשרויות הגשת תביעה נגד נושאי משרה ועל פי אילו דינים תתברר. על החברה לוודא שתחום השיפוי של הפוליסה חל בכל הטריטוריות האפשריות מבחינתה ולבחון האם החריגים לעניין שיפוי ארה"ב וקנדה (במידה ונכלל בפוליסה) עולה בקנה אחד עם החשיפה של החברה גם בטריטוריה זו.

ג. גבולות האחריות: גבול האחריות משמעו הסכום המקסימאלי שחברת הביטוח תשלם לתובע/או לכל התובעים ביחד בגין מקרה/י ביטוח המכוסה/ים על פי הפוליסה. גבול זה הינו למקרה (לאירוע אחד) ובסך הכול לתקופת ביטוח שנתית אחת. אין בנמצא כללי אצבע הקובעים מהו הסכום ההולם ותאגידיים רבים פועלים בתחום בהתאם לחלופות המוצעות בפניהם, גבולות אחריות היסטוריים ו/או בהתאם לעלות הביטוח. על נושאי המשרה לבחון היטב את הסיכון/חשיפה שלהם בהקשר זה ולרכוש גבול אחריות שישקף, ככל הניתן, חשיפה זו.

ד. להלן נפרט מספר הגדרות המקובלות בפוליסות רבות והמשמעות שלהן מבחינת הכיסוי הביטוחי:
"מעשה שלא כדו"ן" - הגדרה זו הנה לב ליבו של הביטוח לעת הפעלתו ורצוי להרחיבה ככל שניתן. ההגדרה כוללת, בין היתר, הפרת חובת זהירות, הפרת חובת אמונים, מעשה או מחדל, הצהרה מוטעית, חריגה מסמכות.
"מבוטח" - ההגדרה הסטנדרטית קובעת כי מבוטח הנו כל אדם שכיהן בעבר, מכהן בהווה או שיהיה בעתיד כנושא משרה או דירקטור. מומלץ לבחון את הגדרת בעלי התפקידים השונים בחברה על מנת להרחיב את ההגדרה הקיימת בפוליסה עד כמה שניתן.
"חברת בת" - מרבית הפוליסות מכסות נושאי משרה המכהנים ב"חברות בנות" של בעלת הפוליסה. על פי רוב הפוליסות קובעות כי תאגיד המוחזק במישרין ו/או בעקיפין 50% ומעלה מוגדר כחברת בת. רצוי לבחון את המבנה הארגוני של החברה ולהתאים את ההגדרה של חברת הבת בפוליסה כך שתהיה רחבה דיה ו/או תואמת את המבנה ומדיניות החברה להכללת חברות כאמור.
"חברה קשורה" - מרבית הביטוחים כוללים גם כיסוי לנושאי משרה מטעם בעלת הפוליסה לכהן כדירקטורים או נושאי משרה בחברה קשורה. ההגדרה משתנה בין הפוליסות והיא כוללת חברות בהן לחברה יש מעל אחוז מסוים מזכויות ההצבעה המוחזקות, במישרין או בעקיפין באמצעות חברת בת ו/או חברות בנות, ושאינן מוגדרות חברות בנות (ובהתאם להגדרה המופיעה בפוליסה). רצוי לבחון את שיעור האחזקה שיש לבעלת הפוליסה בחברות חיצוניות ולהתאים את ההגדרה בפוליסה.

ה. חריגים מקובלים בפוליסה:

חריג מבוטח נגד מבוטח - ככלל, הפוליסה אינה מכסה תביעות של "מבוטח" נגד "מבוטח" או של החברה נגד מבוטח. לחריג זה סייגים, (היינו, הרחבות מבחינת המבוטח) ורצוי לצמצם את החריג ככל שניתן.

חריג זיהום - הפוליסות כוללות סייג לתביעות בגין זיהום ואולם חלקן מעניקות כיסוי בגין הוצאות משפטיות בגבולות אחריות מוגבלים- ראוי לבחון גבולות אחריות אלה בהתאם לחשיפה, אם קיימת. עשיית רווח אישי - הפוליסה אינה מכסה תביעות בגין עשיית רווח אישי, תרמית, קנסות, פיצויים עונשים.

חריג בעלי מניות - פוליסות רבות כוללות חריג זה. החריג הקובע אחוז (שיעור) מסוים של אחזקה על ידי בעל המניות שתביעותיו אינן מכוסות - רצוי לבחון שיעור האחוז בהתאם למבנה הבעלות של החברה כך שלא תוחרגנה תביעות בעלי מניות שנושאי המשרה מצפים להיות מבוטחים בגינם.

ביטוח אחריות נושאי משרה, רחב ככל שיהיה, מהווה רובד אחד הן במרחב מנגנוני ההגנה שמעניק החוק לנושא המשרה, והן במרחב מערך הביטוח השלם של התאגיד בו הוא פועל.

פטור מאחריות

האמור במאמר כללי זה הנו בבחינת מידע כללי בלבד ואינו בגדר חוות דעת, המלצה או ייעוץ. כתב המאמר אינו נושא באחריות לכל תוצאה ו/או נזק ו/או הפסד ישיר ו/או עקיף מכל מין וסוג שהוא שייגרם בגין שימוש במידע הכלול במאמר זה ו/או באמצעותו. השימוש במידע שלא כאמור לעיל הנו באחריותו הבלעדית של הקורא בלבד.